



# Speelruimtebeleid Echt - Susteren 2012-2020

*“Speelruimte voor de jeugd van Echt – Susteren”*



## Colofon

Echt-Susteren, oktober 2011  
Status: definitief

Gemeente Echt-Susteren  
Inhoud en teksten: afdeling Ontwikkeling, R.M. Vogten i.s.m. Henk Claessen advies en training  
Foto's: Henk Claessen  
Lay out en illustraties: BTL advies Oisterwijk



## Inhoud

I	Inleiding	7
II	Visie op spelen	9
III	Wet en regelgeving	11
IV	Uitgangspunten	13
V	Formele speelruimte versus informele speelruimte	19
VI	Het gemeentelijke budget voor speelruimte	23
VII	Samenvatting	25

- Bijlage I      Speelplaatsenkaart





## I Inleiding

In het voor u liggende Speelruimtebeleid Echt-Susteren 2012-2020 zijn op grond van een visie op spelen en een integrale benadering uitgangspunten benoemd voor het gemeentelijk beleid inzake speelvoorzieningen.

De keuze en het gebruik van de in dit kader te hanteren instrumenten (speeltuin of openbare speelgelegenheid) wordt nader belicht en tot slot worden een aantal criteria benoemd voor het beoordelen van verzoeken voor speelgelegenheid zoals deze regelmatig door bewonersgroepen worden ingediend.

Samenvattend kan gesteld worden dat het plan een werkwijze introduceert, die het mogelijk maakt op basis van objectieve criteria te komen tot een weloverwogen keuze voor gemeentelijke speelvoorzieningen. Tevens levert het speelruimteplan een bijdrage aan het realiseren van speelgelegenheid op maat aan jeugd en jongeren waarbij rekening gehouden wordt met de ruimtelijke normen voor formele speelruimte. Leefbaarheid, bereikbaarheid, veiligheid, speelfunctie- en speelwaarde, sociale cohesie en ontwikkeling van jeugdigen zijn in dit kader belangrijke criteria.

Regelmatig wordt door bewonersgroeperingen verzoeken ingediend voor het aanleggen van speelvoorzieningen en het plaatsen van speeltoestellen. Bovendien worden we in het voorjaar en de zomermaanden in toenemende mate geconfronteerd met jongeren, die de openbare ruimte gebruiken als ontmoetingsplek. Deze gegevens, alsmede het feit dat de gemeente verantwoordelijk is voor de veiligheid van speeltoestellen in het openbare gebied is voor ons college aanleiding geweest om een integraal speelruimtebeleid op te stellen dat aangeeft hoe de gemeente omgaat met de vraag naar het realiseren van speelgelegenheid en welke beleidsvelden hierbij een rol spelen.

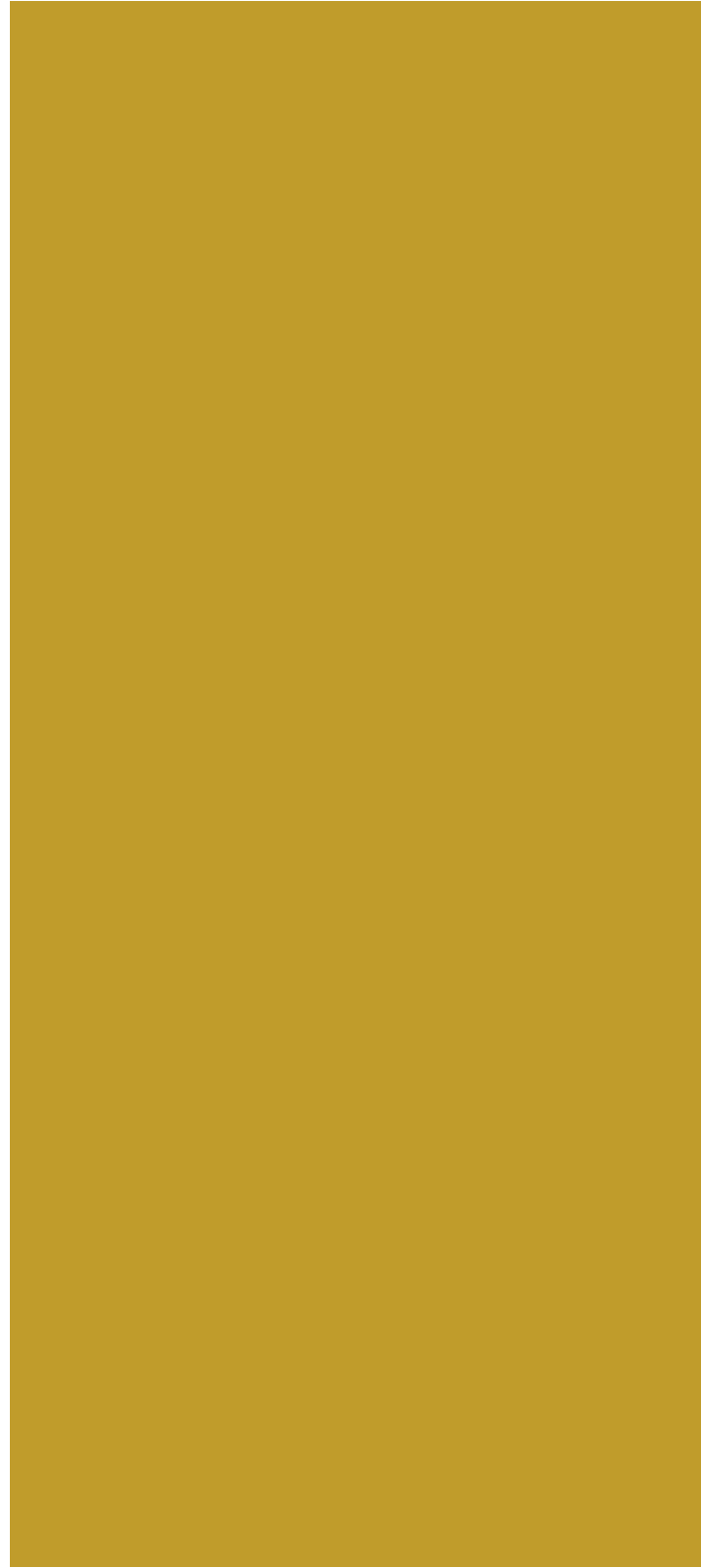
Bij vaststelling door de Raad zal het plan door de betrokken afdelingen Ontwikkeling en Beheer als leidraad gebruikt worden bij de planning en aanleg van speelvoorzieningen alsmede in de contacten hierover met bewoners en bewonersgroepen.

Het speelruimtebeleid vormt de basis voor het concrete uitvoeringsbeleid dat wordt vertaald in het speelruimteplan. In een speelruimteplan wordt aan de hand van de beleidsuitgangspunten geïnventariseerd wat de huidige stand van zaken is en wat er nog moet gebeuren om het gestelde beleid uit te voeren.

Voor 2012-2013 zijn er bezuinigingen doorgevoerd in de subsidiëring van de speeltuinorganisaties (10% in 2012 en 10% in 2013 beide ten opzichte van 2011). Kiezen voor het voor u liggende beleid betekent dat er geïnvesteerd moet worden in plaats van verder bezuinigen.

*"Wat er ook speelt in de gemeente, laat het vooral de kinderen zijn"*

Echt-Susteren, oktober 2011





## II Visie op spelen

Goede speelruimte en speelvoorzieningen leveren niet alleen een belangrijke bijdrage aan de ontwikkeling van de jeugd maar ook aan de leefbaarheid in de kernen en wijken. Gebruik, mede-eigendom en beheer van speelvoorzieningen door bewoners kunnen worden beschouwd als aspecten van leefbaarheid. Burgers raken nauw betrokken bij de inrichting van de eigen woonomgeving. Zij zetten zich gezamenlijk in om de speelvoorziening(en) te realiseren en in stand te houden

Speelgelegenheden in welke vorm dan ook bieden jeugd en jongeren de mogelijkheid zich uit te leven en te ontwikkelen. Als kind kan men er zijn energie en fantasie kwijt, leert men er samenwerken en samen verblijven met anderen, men maakt er ruzie, sluit weer vrede en doet er vriendschappen op.

Een kindvriendelijke woonomgeving nodigt uit tot buitenspelen, wat erg belangrijk is in een tijd waarin veel kinderen aan de computer(games) of de TV zitten gekluisterd. Uit onderzoek blijkt dat 1 op de 6 kinderen in Nederland te dik is. De oorzaak ligt in te ongezond eten en te weinig bewegen. Een kindvriendelijke woonomgeving nodigt uit tot meer bewegen! Dit past ook binnen de door de raad vastgestelde Sportvisie 2020, Echt-Susteren leefbaar en sportief.

Ouders en omwonenden komen er met elkaar in contact en in contact met jeugd en jongeren. Het beheren en exploiteren van een speeltuin of het hebben van speelruimte in de wijk zijn een gemeenschappelijk doel dat de sociale cohesie tussen bewoners versterkt. Mensen gaan samen activiteiten organiseren en lossen problemen in de wijk of kern zelf op.

Het realiseren van speelgelegenheid in een wijk of kern is geen doel op zich. Het is een middel om de ontwikkeling van kinderen te bevorderen en maakt deel uit van een scala aan voorzieningen en maatregelen, die bepalend zijn voor de leefbaarheid in een gebied.

Uiteraard kan het speelruimtebeleid niet los gezien worden van het ruimtelijk beleid van de gemeente, van het (her) ontwikkelen van nieuwe gebieden en het herzien van bestaande plannen. Het speelruimtebeleid vraagt echter nadrukkelijk en expliciet aandacht voor de belangen van jeugd- en jongeren in dit kader.

Met dit speelruimtebeleid wordt het belang van jeugd en jongeren veilig gesteld. Daarnaast worden kansen gecreëerd voor wijkgerichte ontwikkeling. Het scheppen van mogelijkheden voor de jeugd kan als ingang dienen voor het vergroten van de vitaliteit, leefbaarheid en kwaliteit van wijken en buurten. Extra aandacht voor de jeugd kan er toe leiden dat niet alleen de ontwikkelingskansen van kinderen worden vergroot maar ook het functioneren van wijken verbetert.

Gelet op bovenstaande moeten we concluderen dat speelruimtebeleid bij uitstek integraal beleid dient te zijn.

## Doelgroepen

De doelgroep voor het speelruimtebeleid is in principe de leeftijdscategorie 0-18 jaar. Maar ook weer niet alleen. Net zo goed dat het voor de ontwikkeling van kinderen belangrijk is te bewegen en contacten te leggen met andere kinderen geldt dit doorgaans voor alle mensen. Mede(buurt)bewoners ontmoeten, sociale contacten leggen en voldoende bewegen is voor iedereen maar zeker voor ouderen van even grote (sociale) betekenis als voor kinderen en jeugdigen. Het Speelruimtebeleid heeft derhalve ook raakvlakken met het ouderenbeleid, dat onder andere de deelname bepleit aan sociale, sport-, preventieve, beweeg- en gezondheidsactiviteiten. Ook legt het Speelruimtebeleid de verbinding naar het Kernenbeleid waarin het verbeteren of op peil houden van de directe leefomgeving en leefbaarheid beoogde doelen zijn. Het inrichten van speelruimten moet een bijdrage leveren aan het verstevigen van de sociale verbinding tussen bewoners en dient bewoners actief te betrekken bij het inrichten van hun leefomgeving.

## Doelstelling

De algemene doelstelling van het Speelruimtebeleid kan omschreven worden als het realiseren van dusdanige voorwaarden en garanties, dat bij de belangenafweging die er in het kader van de inrichting van de woonomgeving dient plaats te vinden, de belangen van jeugdigen en jongeren nadrukkelijk aan de orde komen.

Daarnaast worden kansen gecreëerd voor wijkgerichte ontwikkeling. Het scheppen van mogelijkheden voor de jeugd dient als ingang voor het vergroten van de vitaliteit, leefbaarheid en kwaliteit van wijken en buurten. Extra aandacht voor de jeugd leidt ertoe dat niet alleen de ontwikkelingskansen van kinderen worden vergroot maar ook het functioneren van wijken verbetert.





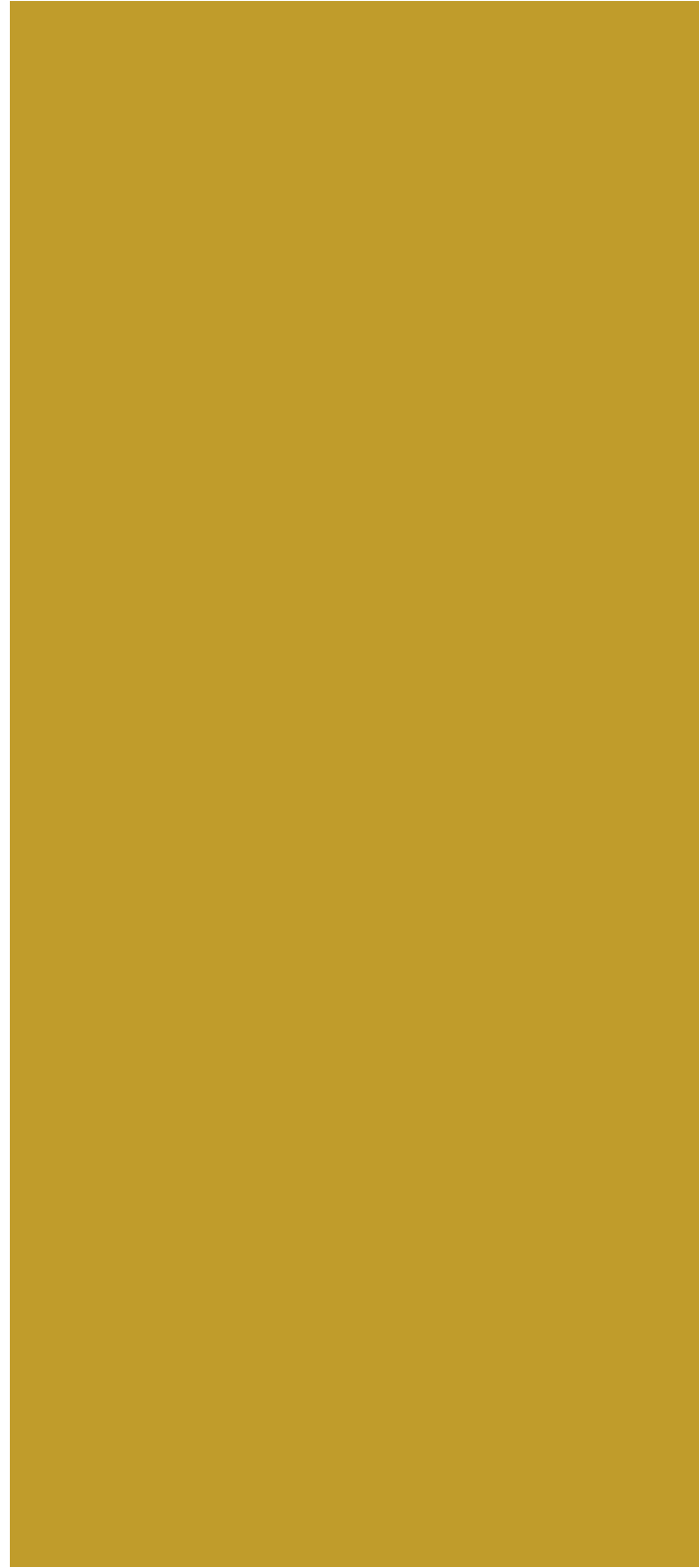
### III Wet en regelgeving

#### Warenwetbesluit Attractie- en speelvoorzieningen (WAS)

In 1997 werd het Besluit Veiligheid Attractie- en Speeltoestellen (Attractiebesluit) voor het eerst van kracht. Sinds 2003 heet dit Warenwetbesluit Attractie- en Speelvoorzieningen (WAS). Volgens dit besluit moeten speeltoestellen en ondergronden veilig zijn. Dit besluit omschrijft deze algemene veiligheidseis als: “bij redelijkerwijze te verwachten gebruik geen gevaar opleveren voor de veiligheid of gezondheid van personen”. Deze veiligheidseis geldt zowel voor bestaande als nieuwe speeltoestellen gedurende hun gehele levensduur. Overeenkomstig het WAS mogen alleen toestellen geplaatst worden die een keuringscertificaat hebben. Alle toestellen die via erkende leveranciers geplaatst worden, hebben zo'n certificaat. Ook het beheer en onderhoud van de speelvoorzieningen zijn aan regels gebonden. Er moet regelmatig geïnspecteerd worden en alle per speeltoestel verrichte handelingen (inspecties, onderhoud, reparaties en aanpassingen) moeten verwerkt worden in logboeken.

#### Aansprakelijkheid

Een belangrijk aspect bij het beheren van speeltuinen is het aspect aansprakelijkheid. Het Burgerlijk Wetboek bepaalt dat een grondeigenaar medeaansprakelijk is voor schade ten gevolge van bouwwerken die in de grond verankerd zijn. Dit betekent dat de gemeente, als eigenaar van de grond medeaansprakelijk is voor de schade door speeltoestellen. Het maakt hierbij niet uit of die speeltoestellen wel of niet in eigendom zijn van de eigenaar van de grond. Ook als ondeugdelijke speeltoestellen in (economisch) eigendom zijn van derden (bijvoorbeeld een speeltuinorganisatie) maar verankerd zijn in de grond van de gemeente, dan is de gemeente juridisch eigenaar en dus medeaansprakelijk.





## IV Uitgangspunten

### Beleidsuitgangspunten

Op grond van de eerder beschreven visie, doelgroepen en doelstelling van het gemeentelijk speelruimtebeleid zijn de volgende beleidsuitgangspunten geformuleerd:

1. Speelgelegenheden dienen zodanig te zijn ingericht dat deze een bijdrage leveren aan de ontwikkeling in meerdere opzichten (sociaal, motorisch, persoonlijk) van jeugd van 0 – 18 jaar en voorzien in de behoeften van de doelgroep.
2. De gemeente beschrijft jeugdbeleid en ouderenbeleid onder andere in het meerjarenbeleidsplan WMO welke nog door de raad vastgesteld dient te worden. Verder kent de gemeente Kernenbeleid. Genoemde beleidsterreinen hebben raakvlakken die onder andere tot uiting komen in het Speelruimtebeleid. Daarnaast heeft Speelruimtebeleid alles te maken met ruimtelijke ordening. Een integrale benadering van dit deelbeleid is derhalve een must.
3. De gemeente is verantwoordelijk voor een veilig gebruik van de openbare ruimte. Ten aanzien van openbare speelruimten wordt dit nog eens benadrukt door het Warenwetbesluit Attractie- en Speelvoorzieningen (WAS). Dit betekent dat als in het openbaar gebied speeltoestellen geplaatst worden deze door de gemeente onderhouden moeten worden. Hiervoor dient een budget te worden geraamd. De mate van onderhoud is afhankelijk van meerdere factoren. Naast kwaliteit spelen ook bijvoorbeeld gebruikintensiteit en vandalisme een rol. Bij georganiseerde speeltuinen zorgen stichtingen voor het beheer en onderhoud, wat is vastgelegd in een beheerovereenkomst. De gemeente blijft echter eindverantwoordelijk.
4. Absolute voorwaarde voor het goed functioneren van de speelvoorziening is draagvlak bij gebruikers (jeugd en jongeren) en de direct omwonenden. Participatie van jongeren en buurtbewoners bij de realisatie en het beheer van speelruimte behoort derhalve vast onderdeel te zijn van de planvorming. Het streven is om alle speelvoorzieningen aan te haken bij een bestaande of nieuw op te richten particuliere bewonersorganisatie, zoals de reeds actieve speeltuinorganisaties in Echt-Susteren. Gemeentelijke speelvoorzieningen welke geen functie meer vervullen worden op termijn afgebroken.
5. Bij het ontwikkelen van gebied- en projectontwikkelingsplannen dient speelruimte een verplicht hoofdstuk te zijn. De financiering van aanleg en ontwikkeling van speelgelegenheden moet gegarandeerd worden in de exploitatie van een gebiedsontwikkeling.

## Criteria realisatie

Iedereen zou willen dat er eenduidige normen en criteria bestaan waarmee speelruimte voor de jeugd kan worden vastgelegd. De praktijk is echter ingewikkelder. Ten eerste hebben we te maken met verschillende demografische kenmerken die leiden tot een kleinere of grotere behoefte aan speelruimte en ten tweede zijn de mogelijkheden voor het vrijmaken van ruimte voor de jeugd niet in alle wijken even groot. Hoewel normen dus niet verhinderen dat in elke situatie keuzen gemaakt moeten worden, is het verdedigen van normen belangrijk om te voorkomen dat ruimtelijke claims van de jeugd vergeten worden of zeer minimaal gehonoreerd. In de verdeling van schaarse ruimte is het hebben van enkele richtlijnen wenselijk. Deze richtlijnen zijn in de vorm van normen beschreven in het Handboek Gemeentelijk Speelruimtebeleid (2005) uitgebracht door VNG, NUSO, Ministerie van VROM en Jantje Beton.

### Methode NUSO / Jantje Beton-norm

NUSO (een koepelorganisatie van speeltuinverenigingen) en Jantje Beton hebben een norm ontwikkeld waarbij zij aangeven dat het volgens hen reëel zou zijn om 3 % van de openbare ruimte in te richten als speelruimte. Het gaat hier om dat deel van het bebouwde gebied dat openbaar toegankelijk is dus groen, parkeerplaatsen, wegen, water enzovoort. Niet meegeteld worden dus gebouwen, particuliere tuinen e.d. Deze norm betekent dat voor iedere hectare openbare ruimte 300 m<sup>2</sup> speelruimte beschikbaar zou moeten zijn.

Dit is verder gedetailleerd naar bepaalde voorzieningenniveaus.

Niveau	Afmeting gebied	Afmeting speelruimte	Speelruimteverdeling
Blokniveau	1 ha	100 m <sup>2</sup>	100 m <sup>2</sup> / ha
Buurniveau	9 ha	1.225 m <sup>2</sup>	136 m <sup>2</sup> / ha
Wijkniveau	100 ha	6.400 m <sup>2</sup>	64 m <sup>2</sup> / ha
TOTAAL			300 m <sup>2</sup> / ha

De richtlijn kan worden verfijnd door rekening te houden met de bebouwingsdichtheid van een gebied. In een wijk met veel bebouwing en weinig openbare ruimte, zal de behoefte aan formele speelplekken groter zijn dan in een wijk met relatief veel openbare ruimte.

Ook over de verdeling van de vierkante meters over een wijk geeft de norm richtlijnen. Daarbij wordt uitgegaan van drie planniveaus die globaal overeenkomen met de actieradius van kinderen in verschillende leeftijdscategorieën. Het blokniveau (tot 100 meter) geldt voor kinderen tot 6 jaar, het buurniveau (300 tot 400 meter) voor kinderen van 6 tot 12 jaar en het wijkniveau (800 tot 1.000 meter) voor jongeren vanaf 13 jaar. Het wijkniveau zal niet uitsluitend door de doelgroep 12 jaar en ouder worden gebruikt, omdat dit niveau vaak ook grotere trapveldjes e.d. omvat welke ook voor jongere kinderen aantrekkelijk zijn.





De methode van de actieradius en de methode Nuso norm zijn door deze overeenkomst te combineren. Onderstaand schema bevat de verwerking.

Niveau/ verzorgingsgebied	Opp. formele speelruimte	Vorm	Gebruikersgroep	Bereikbaar voor
Blokniveau / 100 x 100	10 x 10 = 100 m <sup>2</sup>	Grasveldje Zandbak Speelementen Verharde ruimte	0-6 jaar Actieradius <100 m.	Allemaal 0-18 jaar
Buurtniveau / 300 x 300	35 x 35 = 1225 m <sup>2</sup>	Grasveld Trapveldje Rommelveldje Speelementen	6-12 jaar Actieradius 300 tot 400 m.	Alle 6-18 jarigen en 0-6 jarigen binnen een straal va 100 meter
Wijkniveau 1000 x 1000	80 x 80 = 6400 m <sup>2</sup>	Skatebaan Speeltuin Bouwspeeltuin Trapveld Basketbalveld Tennisbaan Rommelland Parkje	12-18 jaar Actieradius 800 tot 1.000 m.	Alle 12-18 jarigen, 0-6 jarigen binnen een straal van 100 meter en 6-12 jarigen binnen een straal van 300 meter

#### De Echt-Susteren norm

Het is goed om te weten dat er normen en richtlijnen bestaan aan de hand waarvan je kunt bezien hoe je als gemeente scoort.

Echter doordat Echt-Susteren uit 9 verschillende relatief kleine kernen bestaat is het niet handig om de normen en richtlijnen één op één over te nemen.

Het streven is om in elke kern minimaal één speeltuin, beheerd door een speeltuinorganisatie te realiseren. In grotere kernen of een kern die door een moeilijk te nemen barrière wordt gescheiden is te overwegen om twee speeltuinen aan te leggen. Met kleinere speelplekken in het verzorgingsgebied van een speeltuin wordt voor wat betreft beheer en onderhoud gestreefd naar samenwerking met de betreffende speeltuinorganisatie.

## Criteria situering

Voortbouwend op de keuze om een norm voor formele speelruimte te hanteren maar deze niet als een keurslijf te beschouwen (bijvoorbeeld in bestaande wijken), wordt met een goede situering van speelvoorzieningen veel kwaliteit gewonnen. Het succes van de speelvoorziening staat of valt met de juiste ligging.

Deze moet afgestemd zijn op de doelgroep en de actieradius van de doelgroep. Maar ook de ligging van deze voorzieningen ten opzichte van de omgeving is belangrijk. Het is noodzakelijk dat een speelvoorziening centraal in het verzorgingsgebied ligt. Niet alleen voor een maximale effectiviteit van de investering, maar ook voor een maximale benutting van de investering.

- a. Plekken die goed bereikbaar zijn (veilig en logisch) kunnen soms wat verder weg gesitueerd worden en daardoor groter zijn. Andersom zal soms besloten moeten worden meer kleinere ruimten te bestemmen omdat gebieden door wegen of andere kindonvriendelijke barrières doorkruist worden.
- b. Speelvoorzieningen die in het hart van de wijk liggen, hebben een groter bereik dan plekken die aan de randen liggen. Dit heeft behalve met afstand ook te maken met herkenbaarheid, betrokkenheid, veiligheid en sociale controle die op centrale plekken groter is. De routing naar centrale plekken is erg belangrijk: die moet duidelijk en veilig zijn. Centrale speelplekken kunnen zich tot het visitekaartje van de wijk of kern ontwikkelen.
- c. De meeste speelvoorzieningen worden uitsluitend na schooltijd gebruikt. Het is de moeite waard vormen van meervoudig gebruik te stimuleren door speelvoorzieningen in de directe nabijheid van andere kinderdomeinen (scholen en opvang) te situeren, of omgekeerd: de speelvoorziening van scholen / opvang toegankelijk te maken. Met name in buurten met een hoge bebouwingsdichtheid is dit een goede oplossing voor het ruimtegebrek.
- d. Met het oog op veiligheid worden speelvoorzieningen vaak in besloten groene ruimte gesitueerd. Met name voor jongeren geldt dat het aardiger is als er wat te beleven valt; zien en gezien worden. Voor ouders / begeleiders geldt dat de combinatie met andere bezigheden gewenst is. Dat kan bijvoorbeeld betekenen dat een speel / hangplek naast het winkelcentrum ook tot de locatiemogelijk behoort.
- e. In woonwijken waar kinderen zich redelijk veilig kunnen verplaatsen, kunnen vierkantenmeters samengevoegd worden om wat grotere attractieve locaties in te richten. Plekken met een zekere attractiewaarde hebben een groter bereik dan plekken die zich in weinig van de andere speelvoorzieningen in de buurt onderscheiden. De kans is groot dat hier veel kinderen komen hetgeen op zichzelf weer een positieve invloed heeft op het gebruik. Plekken waar andere kinderen zijn, trekken altijd kinderen. Deze plekken kunnen zich tot belangrijke ontmoetingsplekken voor de jeugd in de wijk ontwikkelen, mits de routing vanuit kinderen gezien in orde is (veilig en logisch).





### Criteria inrichting

Naast de algemene voorzieningen vormen de speeltoestellen op een speelterrein de belangrijkste inrichtingselementen. Daarbij kunnen we onderscheid maken in speeltoestellen en speelaanleidingen.

Speeltoestellen zijn voorzieningen die door constructie en vorm duidelijk aangeven voor welk gebruik of spel ze bedoeld zijn.

Speelaanleidingen zijn voorzieningen die op het eerste gezicht niet een duidelijk aanwijsbaar gebruik vragen, wel aanleiding geven tot spelletjes die kinderen zelf verzinnen. Voorbeelden hiervan zijn verhogingen in het terrein (heuvels), muurtjes, plateaus, palen, hekken, bomen, overkapte ruimte. Dergelijke objecten doen een beroep op de creativiteit van de jeugd.

Groenstroken, parken en plantsoenen kunnen in principe uitstekende speelplekken zijn. In de praktijk zijn ze dat vaak niet. Veel groen is aangelegd om naar te kijken of juist om een barrière te maken. Veel andere groenstroken zijn vervuild met hondenpoep. En in wat wildere stukken groen moet de natuur haar gang kunnen gaan en is de jeugd, uit angst voor overbelasting niet graag gezien. Voor kinderen en jongeren zijn wilde stukken groen en landjes heel aantrekkelijk om te spelen. Er valt nog wat te ontdekken, te veranderen en te experimenteren, zonder dat alles is voorgeprogrammeerd. Plantsoenen en grasvelden kunnen door de gemeente worden aangewezen als speelruimte en kunnen met enkele eenvoudige ingrepen veranderen in aantrekkelijke groene oases, waar veel te zien en te beleven valt. Zo kunnen sommige bomen iets extra's bieden zoals kastanjes en andere vruchten. Ook geschikte levende of dode klimbomen (met een zachte ondergrond) verhogen de speelwaarde. Net als heuveltjes en greppels. Ook de natuur vaart wel bij een fantasierijke inrichting. Dat oogt vaak rommelig, waardoor het belangrijk is bewoners regelmatig te informeren over het hoe en waarom van inrichting en beheer. Beter nog is het om hen erbij te betrekken. Dit voorkomt protesten van volwassenen en maakt de jeugd gevoelig voor de natuurwaarden van hun speelgroen.

Wordt een plek als speelgroen aangewezen, dan is ook hier het WAS van kracht.

Een speelvoorziening is bij uitstek een voorziening die volledig ingericht kan worden naar de behoefte en eigenaardigheden van jeugd. Bij de inrichting van een speelvoorziening moeten we dan ook uitgaan van liever moeilijk dan makkelijk, liever chaotisch dan geordend, liever afwisselend dan eentonig. Voor jeugd zijn met name complexiteit en uitdaging belangrijke uitgangspunten. Zo kun je een speelterrein indelen in verschillende gebieden, met elk een eigen vormgeving en een eigen sfeer. Daardoor is het mogelijk om voor verschillende leeftijdsgroepen eigen ruimtes in te richten zonder dat dit tot afgesloten territoria leidt. Hierbij streven we naar een integratie zonder dat gebruikers hinder van elkaar ondervinden waarbij sociale cohesie, veiligheid en leefbaarheid de verbinding vormen.

Als een speelplek bedoeld is voor verschillende leeftijden dan is een ruime opzet echter wel een voorwaarde. Dit om verdringing van jongere door oudere jeugd te voorkomen.

Ongeveer 10% van de kinderen in Nederland is zichtbaar of niet zichtbaar gehandicapt. Van die 10% is er 15% gebonden aan een rolstoel. Speelreinen moeten ook voor hen zo goed mogelijk bereikbaar en bespeelbaar zijn. Dit betekent overigens niet dat alle obstakels moeten worden weggehaald. Het is wel mogelijk een speelplek gevarieerd in te richten, zodat kinderen op hun eigen niveau naar uitdagingen kunnen zoeken. Vaak kunnen kinderen met een functiebeperking zelf aangeven welke aanpassingen voor hen nodig zijn. Door deze kinderen bij de inrichting van een speelplek te betrekken worden fouten en veel onnodig werk voorkomen. Kleine aanpassingen kunnen een gewone speelplek voor kinderen met een functiebeperking al een stuk toegankelijker maken. En met een beetje creativiteit zijn zulke aanpassingen voor iedereen een verrijking. Daar waar mogelijk of van toepassing wordt hiermee rekening gehouden.





## V Formele speelruimte versus informele speelruimte

Jeugd en jongeren spelen, gebruiken de openbare ruimte om te recreëren of te verblijven, ongeacht of deze daarop is ingericht of niet. Sprekende voorbeelden van deze stelling zijn de zogenaamde hangplekken voor tieners. Deze ontstaan vaak op de meest onverwachte plekken. Heel vaak zijn dit andere plekken dan de locaties die door derden (bijvoorbeeld de lokale overheid) zijn bedacht. Een parkeerplaats en plantsoen worden gebruikt als skateplek of trapveldje. Een bank wordt gebruikt voor ontmoeting. Met andere woorden de openbare ruimte hoeft niet altijd specifiek te worden ingericht om te spelen om toch als zodanig gebruikt te worden.

Denken we aan het inrichten van een speelruimte dan kunnen we kiezen tussen twee varianten te weten een speeltuin of een openbare speelvoorziening.

### Speeltuin

Onder een speeltuin wordt verstaan een afgebakende speelvoorziening, waarvoor een stichting en/of vereniging verantwoordelijk is voor de exploitatie en beheer en waarvan het voedingsgebied groter is dan de aangrenzende wijk. Voorbeelden van speeltuinen in onze gemeente zijn de speeltuinen te Hingen, St. Joost, Berkelaar, Heide en Nieuwstadt. De gemeente Echt-Susteren kent een subsidieverordening voor speeltuinen, die deze organisaties in staat stelt de speeltuinen dusdanig te exploiteren dat goed onderhoud en tijdige vervanging van speeltoestellen mogelijk is. In de eerste inrichting van de speeltuin kan een eenmalig investeringssubsidie worden ontvangen. De doorsnee speeltuin is met name in trek bij de doelgroep 0-12 jaar.

### Openbare speelvoorziening

Een openbare speelvoorziening is een locatie waar van gemeentewege speeltoestellen of attributen worden geplaatst om te spelen. Vaak gaat het om kleinere speeltoestellen voor de leeftijdscategorie 0-6 jarigen, die spelen in de onmiddellijke nabijheid van de ouderlijke woning.

De gemeente is verantwoordelijk voor de veiligheid van deze openbare speelplekken en draagt zorg voor beheer en onderhoud van deze voorzieningen. Als een speeltuinorganisatie in de wijk of kern actief is, wordt de mogelijkheid bekeken om ook deze speelplekken hierbij aan te haken.

Vanaf een jaar of twaalf zijn speeltoestellen voor de jeugd niet meer zo in trek en neemt de behoefte aan een speeltuin af. Een beschutte hangplek, openbaar groen met uitzicht op een snackbar, sportveld of winkels kan als ontmoetingsplaats fungeren. Een basket maakt een plek herkenbaar en bankjes en verlichting dragen bij aan de veiligheid van de plek. Een afvalbak mag natuurlijk niet ontbreken.

Om meer aan te sluiten bij de behoefte van de oudere doelgroep (12-18 jaar) wordt vanuit het meerjaren beleidsplan WMO en het kernenbeleid de uitbreiding van locaties voor Jongeren Ontmoetings Plaatsen gepromoot.

Onderstaand zijn de belangrijkste kenmerken van de speeltuin en de openbare speelvoorziening nog eens in een matrix op een rij gezet.

	Speeltuin	Openbare speelvoorzieningen
Doelgroep	0-12 jaar	Afhankelijk van aanbod of behoefte speelvoorzieningen is bereik van doelgroep kleiner i.v.m. leeftijd.
Aansprakelijkheid	Speeltuinorganisaties (in navolging afspraken beheersovereenkomst) en gemeente	Gemeente
Verzorgingsgebied	Minimaal een kern of wijk	Buurt of woonwijk, afhankelijk van leeftijd.
Kosten realisatie	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Eenmalige investeringssubsidie 50 % van de investeringskosten (subsidieverordening 2011) maximaal € 25.000.</li> <li>- Jaarlijks maximaal € 9.000 per speeltuin per jaar.</li> </ul>	Afhankelijk van aantal speeltoestellen of aanpassingen t.b.v. speelaanleidingen
Kosten voor onderhoud en beheer	Speeltuinorganisaties	Gemeente

#### Speelplaatsenkaart

Alle speellocaties in de gemeente Echt-Susteren zijn in kaart gebracht op bijgaande Speelplaatsenkaart. De speeltuinen waarvoor een vereniging of stichting verantwoordelijk is voor de exploitatie en het beheer zijn aangegeven in de kleur geel. De openbare speelvoorzieningen waarvoor de gemeente verantwoordelijk is zijn aangegeven in oranje. De groen gemarkeerde plekken zijn informele speelplekken, waar soms een basket of doeltjes zijn geplaatst.





### Samenwerking tussen gemeente en particulier initiatief bij realisatie en beheer

De bewoners van een kern of wijk spelen een belangrijke rol in het leefbaar maken van hun eigen woonomgeving. Zij weten het beste aan welke voorzieningen in hun buurt behoefte is. Zo wordt al sinds jaar en dag samengewerkt met de stichtingen die de speeltuinen in Hingen, Sint Joost en Berkelaar beheren. Alle drie speelvoorzieningen waar gemeente en burgers met recht trots op mogen zijn!

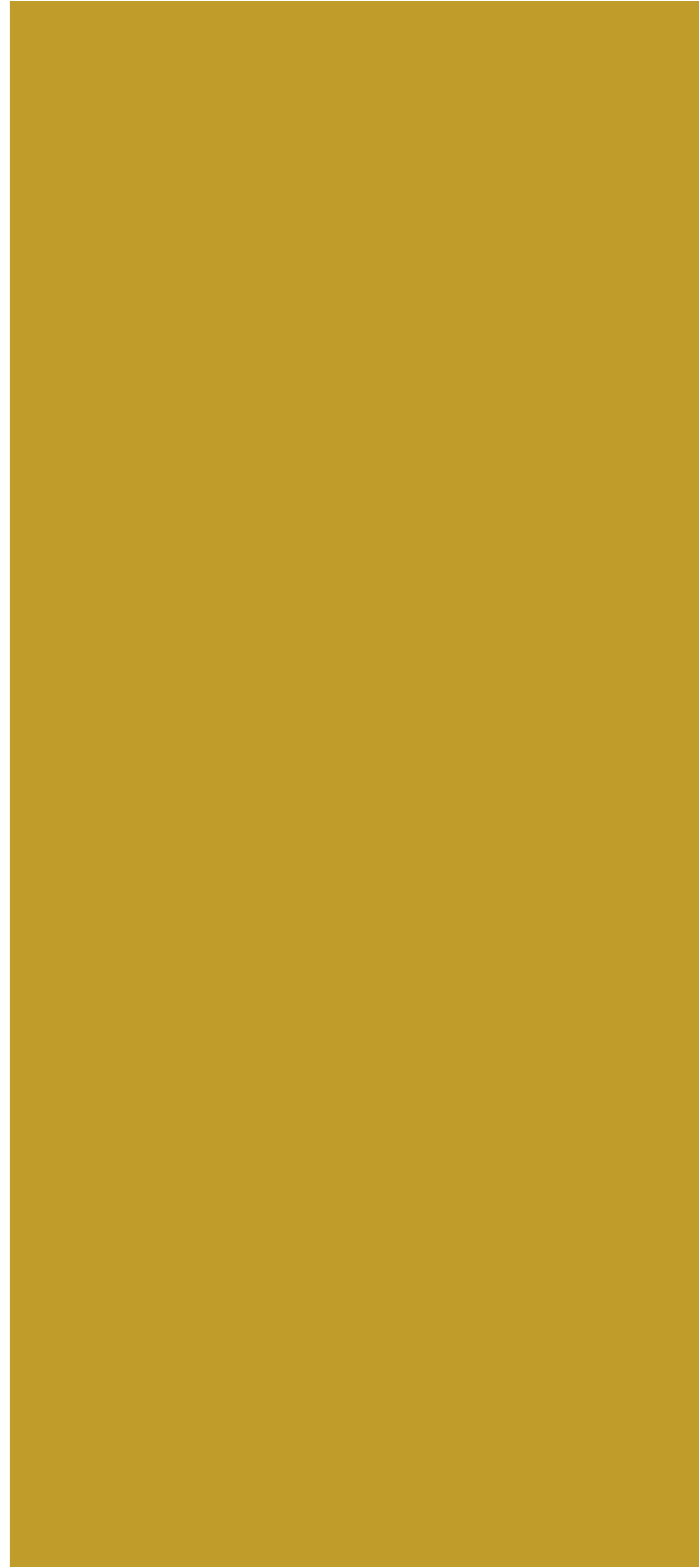
Met succes heeft de gemeente in de afgelopen jaren samen met burgers drie nieuwe initiatieven gerealiseerd, te weten Susteren-Heide samen met Stichting Spelen en Ontmoeten Susteren-Heide, het speelpark aan de Markies de Schenkweg in Nieuwstadt samen met Stichting Speelvoorzieningen Nieuwstadt en op dit moment vindt de hernieuwde aanleg plaats van het Gulickspark in Susteren samen met Stichting Speelvoorziening Middelveld. Ook in Koningsbosch zijn samen met Stichting Speelvoorziening Koningsbosch initiatieven ontwikkeld. Echter deze speelvoorziening is tot op heden helaas nog niet gerealiseerd in verband met vertragende ontwikkelingen binnen het DOP Koningsbosch.

Met groot enthousiasme zetten de vele vrijwilligers zich in voor hun speelvoorziening en leveren daarmee een belangrijke bijdrage aan de leefbaarheid van hun wijk of kern.

Zo hebben de drie meest recente initiatieven in Susteren-Heide, Nieuwstadt en Susteren samen met de gemeente plannen gemaakt en uitgevoerd. Speelvoorzieningen die stuk voor stuk aansluiten op de lokale behoefte en de mogelijkheden die de openbare ruimte biedt. De gemeentelijke zet expertise in en faciliteert de projecten daar waar mogelijk, met name ook met een substantiële financiële bijdrage, die de basis vormt voor de realisatie. Deze basis biedt de stichtingen de mogelijkheid om financiële middelen te werven bij fondsen en sponsors, bij wie zij grote bedragen hebben weten op te halen. Naast het inrichten en beheren van de speelvoorziening organiseren deze stichtingen ook nieuwe activiteiten voor de wijk op de locatie. Goed voor de sociale cohesie en goed voor de speelruimte voor kinderen en jongeren in de wijk.

De gemeente sluit met deze stichtingen een beheersovereenkomst waarin over en weer de beheerafspraken zijn vastgelegd en faciliteert zowel financieel als in ondersteuning bij het beheer.

In navolging van deze voorbeelden van succesvolle bewonersparticipatie bij de inrichting en het beheer van de speelruimte, zal ook in de kernen waar dit nog niet het geval is worden gestreefd naar een dergelijke organisatievorm. Om dit te bewerkstelligen kan in eerste instantie samenwerking worden gezocht met bestaande verenigingen of een dorpsraad. Zij hebben immers al een breed netwerk in de betreffende kern of wijk.





## VI Het gemeentelijke budget voor speelruimte

Het vaststellen van dit speelruimtebeleid heeft geen directe financiële gevolgen, het bepaalt uitsluitend de koers die gevolgd gaat worden.

Per project zal op enig moment besluitvorming moeten plaatsvinden waarbij de financiering van de inrichting (50% van de investeringskosten met een maximum van € 25.000) en exploitatie (maximaal € 9.000) geregeld wordt. Middelen zullen op het moment dat projecten/ ontwikkelingen realiseerbaar blijken via de Voorjaarsnota in enig jaar gevraagd worden.

De huidige georganiseerde speeltuinen ontvangen subsidie in het kader van de Subsidieverordening speeltuinorganisaties Echt-Susteren. Al naar gelang de omvang van een voorziening en de activiteiten welke een bestuur verder organiseert wordt tot maximaal € 9.000 subsidie per speeltuin per jaar verstrekt.

De belangrijkste component van de subsidie is afschrijving van gebouwen, terreininrichting en speeltoestellen. Omdat het voortbestaan van een speeltuin hiermee min of meer gegarandeerd wordt en de herinrichtingskosten voorgefinancierd worden is ongewijzigde continuering van deze regeling van belang.

Voor de toekomst is het gewenst dit subsidiebeleid te blijven hanteren en geen verdere bezuinigingen door te voeren. Bezuinigen of het instellen van een subsidieplafond betekent dat op enig moment de voorziening voor afschrijving niet meer gelijk loopt met het vervangingsplan.

In 2011 ziet het financiële plaatje er als volgt uit

- 66300022 Jeugd- en jongerenwerk, 42143 Speelplaatsenplan € 30.000,--

- 66300022 Jeugd en jongerenwerk, 42450 subsidieprogramma vrijwilligersorganisaties € 52.700,--

Uit het budget speelplaatsenplan worden de wettelijk verplichte veiligheidsinspecties en hier uit voortvloeiende reparatiewerkzaamheden van gemeentelijke speelvoorzieningen gefinancierd. Vanaf 2012 worden alle speelvoorzieningen op gemeentelijke grond door/ namens de gemeente geïnspecteerd. Omdat deze verplichting oorspronkelijk bij de speeltuinorganisaties was ondergebracht wordt er een onttrekking gedaan uit het subsidieprogramma voor wat betreft de kosten voor het inspecteren van deze voorzieningen.

Het maximale uit te keren subsidiebedrag per speeltuin is om deze reden verlaagd van € 9.100 naar € 9.000. De uit de inspecties voortkomende hersteloffertes van speelvoorzieningen worden overgedragen aan de speeltuinorganisaties en dienen uitgevoerd te worden binnen de exploitatie van de speeltuin. Hierop wordt toegezien.

Op deze manier neemt de gemeente haar verantwoordelijkheid voor wat betreft de veiligheid van speelgelegenheden.

Het subsidieprogramma voorziet in het verstrekken van subsidie aan de hiervoor in aanmerking komende speeltuinorganisaties, in 2011 waren dat 5 speeltuinverenigingen.

Voor het onderdeel subsidieprogramma vrijwilligersorganisaties is voor 2012 en 2013 een bezuiniging van telkens 10% vastgesteld ten opzichte van 2011, in totaal wordt het beschikbare budget voor subsidies dus met 20% verlaagd.

Om deze bezuinigingen op te vangen dient de Algemene Subsidieverordening voor de speeltuinorganisaties aangepast te worden, hiervoor zal later een voorstel worden gedaan. De bezuinigingen worden gezocht in de volgende richting:

- Na afschrijving van de toestellen en/of terreininrichting en bij het ontbreken van een aansluitend vervangingsplan, vervalt de component van afschrijving toestellen/ terreininrichting.
- De termijn van afschrijving zoals nu opgenomen in de subsidieverordening kan mogelijk worden opgerekt waarbij deze financiële component per jaar kan worden verlaagd.

Als het speelruimtebeleid vertaald in een speelruimteplan actief opgepakt en uitgevoerd gaat worden, dan heeft dat uiteraard financiële consequenties. Aan de hand van inventarisatie speelplaatsenkaart Echt-Susteren en het geactualiseerde speelruimtebeleid is hiervoor de volgende prognose te maken:

- Realiseren van 4 nieuwe speeltuinen met bestuur (Echt Noord, Echt Centrum, Slek en Koningsbosch) kost:
  - o 4 investeringssubsidies van maximaal € 25.000 = € 100.000 (te dekken uit gebiedsontwikkelingen of projectkredieten);
  - o 4 exploitatiesubsidies, structureel maximaal € 9.000 per jaar per speeltuin = € 36.000 structureel per jaar (verhoging subsidieprogramma vrijwilligersorganisaties).
- Opwaarderen speelvoorziening Maria Hoop:
  - o 1 investeringssubsidie van maximaal € 10.000;
  - o 1 exploitatiesubsidie, structureel maximaal € 9.000 per jaar.
- Bestaande speelvoorzieningen Roosteren onderbrengen in een op te richten speeltuinorganisatie:
  - o 1 exploitatiesubsidie, structureel maximaal € 9.000 per jaar.

Samengevat dient bij actieve ontwikkeling van de activiteiten voortkomend uit het beleid, de financiële ruimte van het subsidieprogramma vrijwilligersorganisaties uiteindelijk te groeien met € 54.000 (uitgaande van 6 nieuwe organisaties welke voor het maximale subsidie in aanmerking komen) naar € 106.700 structureel per jaar.

De eenmalige investeringssubsidies (totaal € 110.000,-) dienen uit andere ontwikkelingen gefinancierd te worden.

Ervan uitgaande dat de voorzieningen in eigendom en beheer van de gemeente verder niet meer ontwikkelen dient het budget Speelplaatsenplan (42142) ongewijzigd te blijven (€ 30.000 voor inspecties, onderhoud en beheer).

Het bovenstaande is dus alleen dan van toepassing als alle initiatieven die we beleidsmatig wensen, uitvoerbaar zijn en de financiering van de projecten (realisatie en exploitatie) op enig moment bestuurlijk beschikbaar wordt gesteld.

Tot slot mag worden opgemerkt dat in de afgelopen jaren met een gemeentelijke bijdrage van € 73.000 samen met het particulier initiatief in de praktijk voor € 204.000 is gerealiseerd. Het betreft de speelvoorzieningen in Susteren-Heide (Stichting Spelen en Ontmoeten Susteren-Heide), het park Markies de Schenkweg in Nieuwstadt (Stichting Speelvoorziening Nieuwstadt) en een kleine speelplek aan de Chris Plitscherlaan in Susteren. Binnenkort start de uitvoering van de aanleg van het Gulickspark in Susteren (Stichting Speelvoorziening Middelveld). Dit project waarvoor zo'n € 100.000 aan externe fondswerving is opgehaald wordt volgens planning rond Koninginnedag 2012 geopend.



## VII Samenvatting

Om een goede invulling en uitvoering van het speelruimtebeleid mogelijk te maken is het van belang dat de Raad instemt met de visie, doelstelling, uitgangspunten, criteria en werkwijze zoals in dit plan beschreven.

Ten behoeve van de besluitvorming door de Raad hebben wij de belangrijkste zaken onderstaand nog eens kort op een rij gezet:

### Visie op spelen

Speelgelegenheid is belangrijk in de ontwikkeling van jeugd en jongeren. Speelgelegenheid is geen doel op zich maar een instrument dat meerdere doelen dient. Denk aan het jeugdbeleid, het kernenbeleid, de sportvisie, de leefbaarheid en het versterken van sociale cohesie in de kernen en wijken.

Speelruimtebeleid is een aspect van ruimtelijk beleid en moet in dat kader worden gezien. Het speelruimteplan beoogt speelgelegenheid binnen het ruimtelijk beleid expliciete aandacht te geven.

De betrokkenheid van burgers is een vereiste bij het realiseren en beheren van speelvoorzieningen.

De doelgroep voor het speelruimtebeleid is in principe de leeftijdscategorie 0-18 jaar. Echter het gaat ook volwassenen in de betreffende kern of wijk aan. Het inrichten van speelruimten moet een bijdrage leveren aan het verstevigen van de sociale verbinding tussen bewoners en dient bewoners actief te betrekken bij het inrichten van hun leefomgeving.

De algemene doelstelling van het speelruimtebeleid kan omschreven worden als het realiseren van dusdanige voorwaarden en garanties, dat bij de belangenafweging die er in het kader van de inrichting van de woonomgeving dient plaats te vinden, de belangen van jeugdigen en jongeren nadrukkelijk aan de orde komen.

### Wet en regelgeving

Alle formeel aangewezen speelvoorzieningen dienen te voldoen aan het Warenwetbesluit Attractie- en Speelvoorzieningen (WAS). Als eigenaar van de Openbare Ruimte is de gemeente eindverantwoordelijk en eindaansprakelijk. Daarvoor is het belangrijk goede afspraken te maken met de particuliere stichtingen en hen goed te faciliteren. De gemeente ziet toe op een goede naleving van het WAS.

## Uitgangspunten

Speelruimtebeleid is integraal beleid. Ruimtelijk beleid, jeugdbeleid, kernenbeleid en de sportvisie zijn hiervoor de belangrijkste peilers.

Participatie van burgers is absolute voorwaarde voor het al dan niet realiseren van speelgelegenheden.

De gemeente is verantwoordelijk voor veiligheid van speeltoestellen in het openbaar gebied. De gemeente voert het Warenwetbesluit Attractie- en Speeltoestellen (WAS) uit en pleegt in dit kader het nodige onderhoud.

Bij het ontwikkelen en herzien van bestemmingsplannen en de ontwikkeling van gebiedsvisies wordt ook de speelruimte hierbij nadrukkelijk betrokken.

Voor het inrichten van speelruimten hanteert de gemeente in principe de normen en criteria van de NUSO en Jantje Beton, zoals deze in dit plan zijn beschreven. In praktijk worden zij vertaald naar de specifieke situatie in de betreffende kern van onze gemeente.

Het streven is om in elke kern minimaal één speeltuin, beheerd door een speeltuinorganisatie te realiseren. In grotere kernen of een kern die door een moeilijk te nemen barrière wordt gescheiden is te overwegen om twee speeltuinen aan te leggen. Met kleinere speelplekken in het verzorgingsgebied van een speeltuin wordt voor wat betreft beheer en onderhoud gestreefd naar samenwerking met de betreffende speeltuinorganisatie.

Het is noodzakelijk dat een speelvoorziening centraal in het verzorgingsgebied ligt. De voorziening moet afgestemd zijn op de doelgroep en de actieradius van de kinderen.

De speelruimte moet voor kinderen en jongeren uitdagend en prikkelend zijn. De omgeving moet uitnodigen tot buitenspelen. Daarvoor moet de beschikbare openbare ruimte efficiënt en creatief worden ingericht. Naast fraai ingerichte plekken met speeltoestellen biedt ook spelen in het groen veel mogelijkheden.

Speel terreinen dienen ook zoveel als mogelijk bereikbaar en bespeelbaar te zijn voor kinderen met een functiebeperking.





## Formele speelruimte versus informele speelruimte

Het voorzien in de behoefte aan speelgelegenheid voor de leeftijdscategorie 0-12 jaar door middel van het realiseren van een speeltuin biedt voordelen boven het aanleggen van openbare speelplaatsen.

Een speeltuin is meer verbonden met gebruikers, kinderen en hun ouders en omwonenden. De verantwoordelijkheid voor exploitatie en veiligheid is in particuliere handen. Dit bevordert de betrokkenheid bij de voorziening. Er is een grotere mate van sociale controle. Daarom wordt ernaar gestreefd om ook kleinere (openbare) voorzieningen aan te haken bij een bestaande speeltuinorganisatie in de wijk of kern.

De rol van de gemeente is voorwaardenscheppend, ondersteunend en controlerend.

In navolging van de voorbeelden van succesvolle bewonersparticipatie in onze gemeente bij de inrichting en het beheer van de speelruimte, zal ook in de kernen waar dit nog niet het geval is worden gestreefd naar een dergelijke organisatievorm. Daar waar mogelijk zal in eerste instantie worden samengewerkt met bestaande verenigingen of dorpsraden.

## Het gemeentelijk budget voor speelruimte

Bij actieve ontwikkeling van de activiteiten voortkomend uit dit beleidsplan dient de financiële ruimte van het subsidieprogramma vrijwilligersorganisaties uiteindelijk te groeien met € 54.000 naar € 106.700 structureel per jaar in 2016. Hierbij wordt uitgegaan van 6 nieuwe organisaties die voor het maximale subsidie in aanmerking komen.

Ervan uitgaande dat de voorzieningen in eigendom en beheer van de gemeente niet meer ontwikkelen blijft het budget voor Openbare Speelplaatsen ongewijzigd op € 30.000 voor inspecties, onderhoud en beheer.

Bovenstaande is dus alleen dan van toepassing als alle initiatieven die we beleidsmatig wensen, uitvoerbaar zijn en de financiële middelen voor deze projecten (realisatie en exploitatie) op enig moment bestuurlijk beschikbaar worden gesteld.





